† ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ВИКЕНТИЈЕ

Кад је почетком прошле године дошло до поновног покретања часописа „Богословље", блаженоупокојени патријарх Викентије је, пишући му уводну реч, изразио велику радост и задовољство како целе наше Цркве, тако и своје лично, што „воља и жеља професора Богословског факултета да свој научни рад развијају и ван својих предавања показује да се поново, Божјом помоћу, опорављамо од рата и последица рата који је нашој Цркви нанео огромне штете" и што поновно излажење овога часописа „претставља несумњиво знатан напредак у сређивању прилика у животу наше Цркве". Нас професоре Богословског факултета је необично обрадовало то што се блаженопочивши патријарх Викентије заједно са осталом својом преосвештеном браћом архијерејима тада помолио Господу Богу да благослови наш труд и рад и што је упутио апел „свима свештеницима Српске православне цркве да својом претплатом омогуће не само излажење већ и унапређење часописа." Нико од нас тада није могао ни да помисли да блаженопочивши патријарх Викентије неће дочекати да види ни ову, трећу свеску „Богословља", која тек што није била изишла из штампе, јер воља Божја беше да се он пресели у вечност у суботу, 5 јула о. г. И место да и ову свеску, као досадашње, прочита од почетка до краја, ми њене последње редове посвећујемо његовој блаженој успомени.

Блаженопочивши патријарх Викентије, пре монашења Витомир Проданов, рођен је 23 августа 1890 године у Бачком Петровом Селу, где је свршио основну школу. Гимназију са испитом зрелости положио је 1909 у Новом Саду, а потом је завршио богословију у Сремским Карловцима 1913 године. Замонашио се 1917 и рукоположен у чин јерођакона. Најзад, као архиђакон свршава Филозофски факултет у Београду — групу националне историје — 1929 године. Крајем исте године је рукоположен за презвитера и ускоро одмах унапређен у чин архимандрита. За епископа је изабран 21 јуна 1936, а за патријарха српског 1 јула 1950 године.

Цео живот и рад блаженопочившег патријарха Викентија био је у служби Српској цркви и нашем народу. А он је у свом животу прешао све степенице, радећи све послове, од најмањих до највиших. Најпре је био учитељ, затим епархиски подбележник, па секретар Управног одбора манастира Митрополије карловачке, затим главни секретар Светог архијерејског синода и сабора, епископ — викар српског патријарха, па епархиски архијереј у више епархија и најзад патријарх српски.

Поред свих ових послова он је своје слободно време, колико га је било, посветио науци, било да прати њена достигнућа првенствено у области теологије и историје, било да јој и сам даје свој прилог. Тако је он од покретања часописа „Гласник Историског друштва у Новом Саду", 1928, његов сарадник, а од 1930 — 1934 и члан уређивачког одбора. Ту је објавио десетину прилога, оцена и приказа који се углавном крећу око питања из области националне историје. У многим питањима он се нарочито осврће на њихову правну и економску страну. Поред тога прати, приказује или оцењује радове мађарског пештанског Историског друштва који залазе у област историје Срба. Блаженопочивши патријарх Викентије објавио је, поред осталог, у „Гласнику Српске православне цркве" и два лепа прилога посвећена Српској цркви за време буне 1848 године и односима митрополита Стефана Стратимировића према српском устанку. Пре овога рата дао је неколико прилога и о познатој конкордатској борби, о којој је био припремио и целу расправу, а у последње време је радио на историји и проблемима нашега мноштва.

Осврћући се на цео рад блаженопочившег патријарха Викентија, јасно се издвајају неколика крупна питања којима је он прилазио са свом дужном озбиљношћу и у која је улагао целу своју личност са жељом да их третира и решава онако како то најбоље одговара и нашој цркви и нашој држави. Прво питање је питање нормализације односа између Српске православне цркве и државе. Ту је он заиста заорао дубоку бразду и допринео да се ови односи нормализују, а тиме и да свештенство наше цркве не само несметано врши своју узвишену мисију, него и да оно у целини буде социјално осигурано. А друго питање где је он такође заорао дубоку бразду је питање што тешње сарадње и братских односа са свима православним црквама у свету. Овоме су у највећој мери служили и његови лични контакти са претставницима грчке, руске и румунске цркве и њихове узајамне посете,

преко којих се неоспорно развијала сарадња и пријатељски односи између Југославије и других земаља. Овоме треба да послужи и размена професора нашег Богословског факултета са професорима осталих теолошких факултета, коју идеју је дао сам блаженопочивши патријарх Викентије и за чију реализацију је већ био предузео извесне кораке.

Поред ова два главна питања блаженопочивши патријарх Викентије је почео да предузима кораке и за решење још једног питања за које има посебни интерес наша црква и наш народ. То је питање не само обнављања монашког подмлатка у манастиру Хиландару, у Светој Гори, него и његовог свестраног унапређења.

Најзад, са стране нашег Богословског факултета и његовог часописа „Богословље" мора да се истакне пажња и жеља блаженопочившег патријарха Викентија за њихово одржавање и унапређење. А он је Факултет и његове студенте увек и лично помагао.

Ко је био, шта је значио и колико је шта урадио блаженопочивши патријарх Викентије, — то је на дан његове сахране, у Београдској саборној цркви, 8 јула о.г., најбоље истакао просвећени епископ пакрачки и члан Светог архијерског синода г. Емилијан опраштајући се с њиме у име Српске православне цркве. А то су донекле подвукли у својим опроштајним говорима и шеф делегације Грчке православне цркве, митрополит Атике г. Јаков и претставник Руске православне цркве, епископ пермски г. Павле. Овим пак редовима Богословски факултет жели да се бар донекле захвали блаженопочившем патријарху Викентију.

Вѣчная твоя пáмять, достоблажéнне й
приснопамáтне влады́ко!

Штампа: Графичко предузеће „Академија" — Београд, Космајска 28. Телефон 24-701